

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 2 och 5 § i lagen om lands- bygdsnäringsregistret samt lagen om växtför- ädlarrätt

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 december 2004 en proposition med förslag till lagar om ändring av 2 och 5 § i lagen om landsbygdsnäringsregistret samt lagen om växtförädlarrätt (RP 258/2004 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lantbruksråd Kirsi Heinonen, överinspektör Matti Hietanen och överinspektör Annukka Nurmi, jord- och skogsbruksministeriet
- direktör Mika Tuikkanen, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral

- ombudsman Minna Oravuo, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- ordförande Eero Pisilä och ombudsman Martti Kinnari, Siemenkauppiaitten Yhdistys ry
- verkställande direktör Markku Äijälä, Boreal Växtförädling Ab.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- justitieministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Växtförädlarrättsbyrån
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om landsbygdsnäringsregistret och lagen om växtförädlarrätt ändras.

Det föreslås att lagen om landsbygdsnäringsregistret ändras så att de uppgifter som behövs för uppbärande av avgifter för nyttjande av egenproducerat utsäde kan antecknas i landsbygdsnäringsregistret och att dessa uppgifter kan användas för uppbärande av den ersättning som ska betalas till sortägaren för nyttjande av egenproducerat utsäde.

Till lagen om växtförädlarrätt fogas en paragraf med bestämmelser om vilken rätt en sortägare ska ha till uppgifter ur landsbygdsnäringsregistret för uppbärande av avgifter för användning av egenproducerat utsäde. Regeringen föreslår att missbruk och vidare utlämnande av de uppgifter som erhållits ska vara straffbart.

Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft vid ingången av den månad som först följer sedan de godkänts och stadfästs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet påpekar att ägaren till en växtsort har ensamrätt att utnyttja sorten yrkesmässigt. Trots detta har jordbrukare rätt att mot ersättning använda egenproducerat utsäde till förökningsändamål. Jordbrukaren ska på begäran lämna myndigheterna och sortägaren de uppgifter som behövs för uttag av avgiften för egenproducerat utsäde. I praktiken lämnar jordbrukarna dessa uppgifter bland de uppgifter som samlas in vid ansökan om stöd som gäller åkerbruk, varefter jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral behandlar dem så att de kan användas för uttag av avgifter. Därefter sänds uppgifterna till sortägarna, som till stor del representeras av Siemenkauppiaitten Yhdistys.

Utskottet pekar på att vårt system för uttag av avgiften för användning av egenproducerat utsäde är unikt inom EU. Uttaget i vårt land sker i enlighet med beskrivningen ovan koncentrerat och förädlarrepresentanten Siemenkauppiaitten Yhdistys får kontaktinformationen till odlarna och odlingsuppgifterna av myndigheterna. Med andra ord får de alla uppgifter som behövs för uttag av avgiften av myndigheterna. Med hjälp av dessa uppgifter kan kvittona skickas direkt till de odlare som avgiften gäller. Den information som finländska myndigheter tillhandahåller är så gott som heltäckande. Därför betonar utskottet att en heltäckande uppbörd av den berörda avgiften skapar en grundval för ett effektivt och målriktat växtförädlingsarbete i syfte att trygga tillgången till utsäde anpassat för våra nordliga förhållanden.

Det framgår dock av propositionen att lagen om växtförädlarrätt och lagen om landsbygdsnäringsregistret samt de föreskrifter som utfärdats med stöd av dem för närvarande inte innehåller någon bestämmelse som skulle tillåta insamling av uppgifter för avgifter för egenproducerat utsäde till landsbygdsnäringsregistret eller utlämnande av uppgifter ur registret. Således kan det inte anses finnas någon på lag baserad grund för insamling eller utlämning av uppgifter, vilket grundlagen kräver. Statsrådets justitiekansler

har i ett beslut (Dnr 916/1/01) om ett klagomål som gällde utlämnande av uppgifter krävt att lagstiftningen ses över i detta avseende. Det huvudsakliga syftet med propositionen är att precisera lagstiftningen så att det finns behövlig författningsgrund för införande i landsbygdsnäringsregistret av de uppgifter som behövs för uttag av avgifter för egenproducerat utsäde och för lämnande av dessa till sortägaren. Syftet är dessutom att garantera att de uppgifter i landsbygdsnäringsregistret som lämnats ut till en sortägare enbart används för uttag av avgifter för egenproducerat utsäde. På detta sätt tryggar man både tillgodoseendet av sortägarrens fordringsrätt och bevarandet av odlarens skydd av affärs- och yrkeshemligheter.

Med stöd av det ovan anförda föreslår regeringen en sådan bestämmelse till lagen om växtförädlarrätt med stöd av vilken en sortägare har rätt att få de uppgifter ur landsbygdsnäringsregistret som behövs för genomförande av betalningsskyldigheten i fråga om egenproducerat utsäde. I bestämmelsen fastställs hurdana uppgifter som får lämnas ut och hur dessa uppgifter får användas. Endast de uppgifter som är nödvändiga för uttag av avgifter för egenproducerat utsäde ska få utlämnas till sortägarna. Ett villkor för uppgiftsutlämning är att sortägaren och odlaren eller organisationer som representerar dem har avtalat om ersättningsnivån när det gäller avgifter för egenproducerat utsäde. Enligt förslaget ska missbruk av uppgifterna som sker uppsåtligt eller av oaktsamhet vara straffbart.

Utskottet framhäver att det uttryckligen krävs att parterna nått en överenskommelse om ersättningen till sortägaren för att uppgifter ska få lämnas ut. Det finns förutsättningar för ett balanserat avtalsförhållande mellan växtförädlaren och odlaren, menar utskottet. Samtidigt pekar utskottet på att Boreal Växtförädling Ab är den marknadsledande växtförädlaren i Finland och att bolaget därmed kan påverka nivån på den ersättning (royalty för certifikatutsäde) som tas ut vid marknadsföring av förökningsmaterialet av en sort. Detta garanterar också bolaget en stark

förhandlingsposition. Om inget förhandlingsresultat nås om avgiften för egenproducerat utsäde är odlaren skyldig att betala ersättning till sortägaren, vilken uppgår till 50 % av royaltyn för certifikatutsädet.

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är nödvändig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande ändringsförslag.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av 2 och 5 § i lagen om landsbygdsnäringsregistret

2 §. Enligt den föreslagna ändringen kan registret användas i enlighet med 6 c § i lagen om växtförädlarrätt för uttag av den ersättning som ska betalas till sortägaren för nyttjande av egenproducerat utsäde. Utskottet anser att den föreslagna formuleringen i propositionen inte är helt adekvat, eftersom jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral inte kommer att ta ut avgifterna själv, utan meningen är att uppgifter ska ges ut ur registret för uttag av den ersättning som betalas till sortägaren. Därför föreslår utskottet en precisering av ordalydelsen så att registret kan användas i enlighet med 6 c § i lagen om växtförädlarrätt "för uttag i enlighet med lagen om växtförädlarrätt av den ersättning som skall betalas till sortägaren för nyttjande av egenproducerat utsäde".

2. Lag om ändring av lagen om växtförädlarrätt

6 g §. Enligt uppgift bestämmer de lagar som gäller insatsvarorna inom ansvarsområdet för jord- och skogsbruksministeriets avdelning för livsmedel och hälsa allmänt att registeruppgifter ska bevaras i tre år. Utskottet vill ändå påpeka att det i den föreslagna lagen inte är fråga om tillsynsuppgifter, utan om uppgifter som lämnats

för att underlätta uttaget av en privaträttslig avgift. De berörda uppgifterna används endast för uttag av avgifter för egenproducerat utsäde det berörda odlingsåret, och någon motiverad grund för användning av de utlämnade uppgifterna under senare år finns inte. Därför föreslår utskottet att den tid under vilken uppgifter enligt paragrafen i fråga ska bevaras förkortas till ett år.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslag 1 godkänns enligt propositionen, men 2 § med ändringar och

att lagförslag 2 godkänns enligt propositionen, men 6 g § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 1

2 §

Registrets ändamål

Uppgifterna i registret används inom landsbygdsnäringsförvaltningen vid förvaltning och övervakning av stöd, vid annan beredning av beslutsfattandet, vid planering av åtgärder och vid uppföljning och kontroll av deras verkningar, för statistiska ändamål och för forskning. Vidare kan uppgifterna i registret användas i enlighet med 6 c § i lagen om växtförädlarrätt (789/1992) för uttag i enlighet med lagen om växtförädlarrätt av den ersättning som skall betalas till sortägaren för nyttjande av egenproducerat utsäde samt för tillsyn över veterinära bestämmelser och föreskrifter och för administration som denna förutsätter.

Lagförslag 2

6 g §

Förstöring av uppgifter om odling av en skyddad sort

Ett år efter utgången av det kalenderår beträffande vilket uppgifter har lämnats ut för fullgö-

rande av den betalningsskyldighet som avses i 6 c § skall sortägaren förstöra uppgifter som lämnats ut med stöd av 6 f §.

Helsingfors den 31 mars 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Sirkka-Liisa Anttila /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Esa Lahtela /sd

Jari Leppä /cent
Minna Lintonen /sd (delvis)
Eero Lämsä /cent
Reijo Paaajanen /saml
Pekka Vilkuna /cent
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.